

Tom Packalén ps

Kirjallinen kysymys sosiaali- ja terveysministeriön valtuuttamien suojamaskihankintojen ohjeistuksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) päätti 23.3.2020, että Huoltovarmuuskeskuksen (HVK) varastoissa olevat suojainmateriaalit otetaan käyttöön. Lääkintämateriaalia ja suojaimia alettiin jakaa viiden yliopistollisen erityisvastuualueen kautta.

Huoltovarmuuskeskus on 12.2.2020 alkaen hankkinut sosiaali- ja terveysministeriön toimeksianosta/tukipyynnöstä tarvikkeita sosiaali- ja terveyssektorin tarpeisiin. Sosiaali- ja terveysministeriö on toistaiseksi kevään 2020 aikana (tilanne 16.4.2020) tehnyt suojavarusteista, testausvälineistä ja laitteista Huoltovarmuuskeskukselle yhteensä viisi erillistä hankintaesitystä. Lisäksi on tehty hankintaesityksiä, jotka ovat julkisuuslain perusteella salassa pidettäviä.

Koronavirustilanteessa suojavarusteiden kysyntä ja kulutus Suomessa on ollut poikkeuksellisen suurta. Hoito- ja terveysala kuluttaa karkean arvion mukaan noin miljoona maskia päivässä. Huoltovarmuuskeskuksen hankintojen lisäksi materiaaliostoja sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeisiin ovat tehneet ja tekevät edelleen myös kunnat ja sairaanhoitopiirit sekä yksityiset toimijat.

KPMG:n tekemän HVK:n suojaimien hankintaa koskevan erillisselvityksen mukaan *"Huoltovarmuuskeskuksen suojainhankinnoissa on toimittajavalintojen ja aineiston perusteella painotettu vaihtoehtoisia hankintakanavia, laitoksen jättäessä vakiintuneiden ja tunnettujen toimittajien hyödyntämisen mahdollisuudet muille suojainhankintaa samanaikaisesti toteuttaville suomalaisille hankintayksiköille (mm. sairaanhoitopiirit). Edellä mainittua menettelyä ei kuitenkaan ole Huoltovarmuuskeskuksen toimesta kirjallisesti määritelty ja henkilöstölle ohjeistettu."*

Jos painotuksen perusteella on haluttu suojella tilannetta, etteivät sairaanhoitopiirien hankintakanavat menisi tukkoon, on tämä kyseenalaista. Suojavarusteet oli tarkoitettu STM:n toimeksianosta nimenomaan sairaanhoitopiireille. Olemassa oli valmiita, vakiintuneita ja luotettavia hankintakanavia, joilta suojatarvikkeita olisi saanut järkevään hintaan.

Paras vaihtoehto olisi ollut ostaa luotettavilta tahoilta edullisesti riittävä määrä tarvikkeita HVK:lle ja tarvittaessa antaa "etuajo-oikeus" niitä eniten tarvitseville. Myös maahantuojan kanssa olisi voitu sopia, että HVK ostaa kaiken ylimääräisen tuotannon, joka ei ole suoraan menossa julkisten palveluiden tuottajille (kansallisen varautumisen tason parantamiseksi sekä huoltovarmuusvarastojen täydentämiseksi).

Kirjallinen kysymys KK 346/2020 vp

Huoltovarmuuskeskuksella oli mahdollisuus käyttää hyödykseen luotettavia alan vakiintuneita toimijoita, joilla oli jo valmiita luotettavia verkostoja sekä vahvaa osaamista. Herää kysymys, miksi näin ei toimittu.

Terveysteknologia-alan edunvalvontajärjestö Sailab-Medtech Finlandin toimitusjohtaja Laura Simik kertoo mediassa, että järjestö mm. toimitti HVK:lle listat sen jäsenyrityksistä, jotta viranomaisella olisi voinut tiedustella alan luotettavilta toimijoilta lisätietoja, kuten hengityssuojaimien vaatimuksia, miten laatu Kiinassa varmistetaan tai minkälainen todistus olisi syytä olla, mistä suojaimia kannattaisi ostaa ja miten yritykset voisivat olla avuksi.

Sailab-MedTech Finlandin jäsenyritykset ylläpitävät omalla toiminnallaan koko terveysteknologian toimialan luotettavuutta ja edustavat koko toimialaa suhteessa sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoihin, organisaatioihin ja viranomaisiin. Terveysteknologian sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyön eettinen ohje, jossa korostetaan toimien luottamusta ja avoimuutta, on Sailab-MedTech Finlandia ja sen jäsenyrityksiä sitova. Eettinen ohje on vähimmäisvaatimus Sailab-MedTech Finlandin jäsenyrityksille. Tämän lisäksi noudatetaan Suomen lainsäädäntöä, asetuksia, sääntöjä tai ammatillisia ohjeita, mukaan lukien yritysten omat ohjeet.

Toimialajärjestö on tarjonnut apuaan viranomaisille myös jatkossa koronaviruskriisin ratkomiseksi. Apua ei ole toistaiseksi otettu vastaan, ja HVK on vastauksessaan kertonut käyttävänsä omia kontaktejaan. Myös terveysteknologian muilta tukkureilta on tullut tieto, ettei tarjottu apu ole kelvannut HVK:lle.

Suojavarusteita on ollut koko ajan saatavissa normaalien hankintakanavien kautta. Jos hankinnoissa olisi toimittu vastuullisesti, Suomessa olisi nyt kymmeniämiljoonia maskeja ja lisää tulisi jatkuvalla syötöllä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Koska KPMG:n erillisselvityksessä esitetyn mukaisesti Huoltovarmuuskeskuksen suojainhankinnoissa on toimittajavalintojen ja aineiston perusteella painotettu vaihtoehtoisia hankintakanavia vakiintuneiden ja tunnettujen toimittajien sijaan, niin kuka tällaisen ohjeen on antanut ja kenelle ja onko ohje annettu kirjallisesti vai suullisesti,

onko kyseessä määräys vai suositus ja mikä on annettujen ohjeiden/määräysten sanamuoto,

millaiset ohjeet hankintakanavista annettiin ja miten valittiin yritykset, joilta toimeksianton mukaiset tarjoukset pyydettiin,

miksi vakiintuneita luotettavia toimijoita ei ole saanut käyttää, vaikka heillä on paras kyky toimittaa kunnollisia tarvikkeita luotettavasti ja edullisimmilla hinnoilla ja

miksi tällainen ohje on annettu?

Kirjallinen kysymys KK 346/2020 vp

Helsingissä 29.4.2020

Tom Packalén ps